

Самостійна робота - як формування пізнавальної діяльності студентів-медиків

Сучасні темпи розвитку суспільства, економіки та соціальної сфери потребують від освітніх установ упровадження нових методів освіти. Основні завдання реформування системи вищої школи зводяться до розв'язання проблем як змістовного, так і організаційно-управлінського характеру, вироблення зваженої державної політики, її орієнтації на ідеали й інтереси нашої країни. Інтеграція України в Європейський освітній простір визначає формування вітчизняної вищої школи.

Рівень розвитку студентів оцінюється його здатністю самостійно отримувати знання і використовувати їх у навчальній і практичній діяльності, тому провідним принципом організації моделі процесу є розвиток особистості студента. У формуванні творчої активності одне із провідних місць відводиться самостійній роботі студентів (СРС), яка є обов'язковою частиною навчальної діяльності та входить до складу кредитів ECTS кожної дисципліни. Основними принципами в організації СРС є свідомість і активність, систематичність і послідовність, зв'язок теорії з практикою. Види СРС визначено в типових навчальних програмах МОЗ України для кожного модуля, відповідно до поставленої кінцевої мети дисципліни, описаної в освітньо-професійній програмі спеціальності. Успішна реалізація самостійної роботи прямо пропорційна зацікавленості студента у підвищенні власного освітнього рівня, становлення професійних моральних, особистісних якостей майбутнього лікаря. У процесі СРС формується досвід творчої та дослідницької діяльності для вирішення нових проблем, досвід соціально-значущої діяльності.

У вищих медичних закладах існують різні види індивідуальної СРС: підготовка до підсумкових і практичних занять, участь у роботі студентських наукових гуртків, виступи та участь у наукових конференціях, олімпіадах, творчі індивідуальні завдання. Студентам можуть бути запропоновані наступні форми організації самостійної роботи: написання рефератів, навчальних історій хвороби, протоколів, ведення альбомів для самопідготовки. Загалом, пізнавальна активність студентів проходить під час аудиторних занять, консультативних годин, позааудиторно. У перших двох випадках самостійна робота здійснюється під керівництвом викладача, тоді як у останньому - без контролю викладача. Метою СРС на молодших курсах повинно бути розширення та закріплення базових знань та умінь, а на старших - розвиток творчого потенціалу. Першочерговим завданням викладача є орієнтація студента на його «креативну», творчу діяльність, а не на засвоєння «готової» інформації.

СРС гармонійно доповнює ефективні колаборативні підходи до навчання, коли вирішенням навчального завдання займається група студентів, при цьому кожен її учасник може самостійно вирішувати своє міні завдання і брати участь у загальному рішенні. СРС повинна мати цілеспрямований характер, спонукати студента працювати напружено під час її виконання, але,

в той же час, зміст і обсяг СРС, що пропонується на кожному етапі навчання, мають бути посилюючими, а студенти - підготовленими теоретично і практично до виконання самостійної роботи. Під час організації СРС необхідним є диференційований підхід, завдання повинні викликати інтерес, який досягається новизною поставлених завдань, незвичайністю їхнього змісту, розкриттям перед студентами практичного значення пропонованого завдання або методу, який потрібно опанувати. Для виконання СРС необхідно пропонувати такі завдання, виконання яких не припускає наявності готових шаблонів, а потребує використання знань у новій ситуації, тільки тоді СРС сприятиме розвитку та формуванню пізнавальних здібностей та ініціативи студентів.

Правильно організована пізнавальна активність студента забезпечує актуалізацію студентами отриманих знань, досвід поведінкових ситуацій при розв'язанні складних практичних завдань; формування мотивації психологічної готовності до досягнення якісних результатів, усвідомлення в ході дослідницької діяльності міждисциплінарних зв'язків; мобілізацію умов на саморозвиток і самовдосконалення. У діяльності студента самостійна робота поєднує відтворювальні й творчі процеси, які мають рівневий характер. На першому рівні пізнавальна діяльність проявляється в пізнанні, осмисленні, запам'ятовуванні. Результатом такої діяльності буде закріплення знань, формування умінь і навичок. Наступний, якісно вищий рівень пізнавальної діяльності - написання рефератів, коли студенти складають план, тези, анотації. Найвищим вважається творчий, пошуковий рівень. Творча самостійна робота вимагає аналізу проблемної ситуації, отримання нової інформації, в ході чого, студент самостійно обирає засоби та методи.

В свою чергу, стосовно викладача, процес самоосвіти повинен визначатися: вмотивованістю навчального завдання, чіткою постановкою пізнавальних завдань, методикою виконання завдання, чітким визначенням форм звітності, обсягу роботи, термінів її подання, визначенням видів консультаційної допомоги, критеріями оцінювання, формами контролю. Керування СРС розвиває вміння будувати алгоритм розв'язання ситуаційних задач, опрацьовувати лекційні, наукові та додаткові матеріали. Вирішення ситуаційних тестових завдань формує у студентів клінічне мислення, вміння орієнтуватися у нестандартних ситуаціях, підтверджує взаємозв'язок теорії з практикою.

Розвиток пізнавальної активності сприяє розвитку процесу мислення, спонукає студентів до постійного поповнення і розширення обсягу наукових знань, що в кінцевому результаті, позитивно впливає на поліпшення якості підготовки студентів-медиків.

